

ایہہ ISAAA Brief 39 (<http://www.isaaa.org>) دے جامع جائزہ داخلہ اے۔ بائیوٹیک فصلوں دی مرہون منت حاصل ہون والے معاشی، ماحولیاتی تے فلاحی فائدیاں دے پیش نظر ۲۰۰۸ وچ ۳۳۳ ملین ہیکٹے، وڈے غریب تے وسائل توں محروم کساناں نے ایناں فصلوں دی کاشت دا عمل جاری رکھیا۔ ایس دے علاوہ ۲۰۰۸ وچ بائیوٹیک فصلوں دے حوالے نال دو بے کئی اہم میداناں وچ وی پیش رفت نظر آئی جیس وچ سب توں ودھ قابل ذکر بائیوٹیک فصلوں دی افزائش کرن والے ممالک دی تعداد وچ اضافہ اے، ایس دے علاوہ افریقہ وچ جتھے ایس حوالے نال مسائل سب توں ودھ سن۔ ملی جلی خصوصیات تے نویں بائیوٹیک فصلوں دی کاشت دے بعد ٹھوس بہتری نظر آئی۔ ایہہ بہت اہم پیش رفت اے کیونجے بائیوٹیک فصلوں عالمی معاشرے نوں درپیش کجھ سب توں اہم مسئلے مثال دے طور تے غذا، خوراک تے ریشے دے تحفظ، گھٹ قیمت غذاواں، غربت تے بھک دا خاتمہ تے موسم وچ تبدیلی دے حوالے نال بعض مسئلایاں دا خاتمہ، جیویں اہم مسئلایاں دے حوالے نال اپنا کردار ادا کر ریاں نیں۔

بائیوٹیک فصلوں دی کاشت کرن والے ممالک دی تعداد ودھ کے ہن ۲۵ ہو گئی اے جہڑا تاریخی سنگ میل اے۔ بائیوٹیک فصلوں نوں اختیار کرن دی نویں لہر دی وجہ نال ایناں فصلوں دا عالمی تناظر وسعت اختیار کرے گا۔

افریقہ وچ پیش رفت:

افریقہ وچ ۲۰۰۷ وچ ایہہ فصلوں کاشت کرن والے ممالک دی تعداد اک توں ودھ کے ۲۰۰۸ وچ تن ہو گئی، جدے وچ برکینا فاسو (کپاس)، ہنصر (کئی) شامل نیں جہاں نے پہلی واری بائیوٹیک فصلوں دی کاشت کیتی اے۔ لاطینی امریکہ وچ بولیویا (RR Soyabean) نوواں (9 واں) ملک اے جتھے ایناں فصلوں دی کاشت دا آغاز ہو یا اے۔ بائیوٹیک فصلوں دی کاشت دے تیرھویں سال وچ ایناں فصلوں دی کاشت دے رقبے وچ مسلسل اضافہ دیکھن وچ آیا اے، ایہہ اضافہ ۴ء ۹ فیصد یا ۱۰۷ ملین ہیکٹر ہو یا جدے بعد ایناں فصلوں دی کاشت دارقبہ ۱۲۵ ملین ہیکٹر تک ہو گیا یا مزید مختصر کردیاں ہو یاں ایس ایہہ کہہ سکدے آں کہ ٹریٹ ہیکٹر دے ۱۶۶ ملین ہیکٹر دا مطلب ۱۵ فیصد نمونو ۲۲ ملین ٹریٹ ہیکٹر اضافہ اے۔ ۱۹۹۶ توں ہن تک بائیوٹیک فصلوں دی کاشت وچ ۴۷ گنا اضافہ، زرعی ٹیکنالوجی وچ ایس ٹیکنالوجی نوں تیز ترین بنانا اے۔

۲۰۰۸ وچ بائیوٹیک فصلوں دا مجموعی ہیکٹر رقبہ پہلی واری ۱۹۹۶ توں ۲۰۰۸ تک دے عرصے وچ دو ملین ایکڑ (۸۰۰ ملین ہیکٹر) توں ودھ گیا، ایس توں پہلاں بائیوٹیک فصلوں نوں ایس مقدار تک پہنچن وچ دس سال دا عرصہ لگیا سی، پر ہن محض تن سال دے عرصے وچ ۲۰۰۸ وچ ایہہ فصلوں دو بے ملین تے پہنچ گئیاں۔ ایس حوالے نال قابل ذکر گل ایہہ وی اے کہ بائیوٹیک فصلوں دی کاشت کرن والے ممالک وچ ترقی پذیر ممالک دی تعداد ۱۱۵ اے جد کہ ترقی یافتہ ممالک دی تعداد صرف دس اے۔ اک نویں بائیوٹیک فصل RR شایم امریکہ تے کینیڈا وچ ۲۰۰۸ وچ تجارتی طور تے پیش کیتی گئی۔

مصر، برکینا فاسو، بولیویا، برازیل تے آسٹریلیا اوہ پنج ملک نیں جتھے ایہہ بائیوٹیک فصلوں پہلی واری کاشت کیتی گئیاں جہڑی ایس توں پہلاں دو بے ممالک وچ تجارتی مقصدی پیش کیتیاں جا چکیاں نیں۔ ملی جلی بائیوٹیک فصلوں دی اہم خصوصیت اے، دس ممالک نے تقریباً ۲ ملین ہیکٹر رقبے تے مذکورہ فصلوں دی کاشت کیتی اے جیس دی شرح نمونو ۲۳ فی صدی، تاکہ فصلوں اک خصوصیت والی فصلوں دے مقابلے وچ زیادہ تیز رفتاری نال ودھن۔

بائیوٹیک فصلوں دی کاشت کرن والے کساناں دی تعداد وچ ۲۰۰۸ وچ ۳۳۳ ملین اضافہ ہو یا جتناں دا تعلق ۲۵ مختلف ممالک نال اے تے ایناں کساناں دی کل تعداد ۳۳۳ ملین ہو گئی، جد کہ ایناں وچوں ۹۰ فیصد یا ۳۳۳ ملین کساناں دا تعلق ترقی پذیر ممالک دے غریب تے وسائل توں محروم طبقے نال اے۔

بائیوٹیک فصلوں دی وجہ توں غریب تے وسائل توں محروم کساناں دی زندگی وچ واضح فرق نظر آیا اے، ایہہ کسان تے ایناں دے خاندان غربت وچ خاتمہ دے عالمی ہدف دا حصہ بن رے نیں۔ ایس حوالے نال بھارت، چین، جنوبی افریقہ تے فلپائن توں تعلق رکھن والے کساناں دی کیس اسٹڈی بریف ۳۹ وچ پیش کیتی گئی

اے۔ بیج اہم ترقی پذیر ملک چین، بھارت، ارجنٹائن، برازیل تے جنوبی افریقہ ۲۶ بلین دی مجموعی آبادی نال بائیوٹیک فصلوں دی کاشت کرن والے ممالک وچ سب توں اگے نیں تے عالمی طور تے ایناں فصلوں نوں اختیار کرن ول دو جے ممالک نوں راعب کرن داسبب بن رئے نیں۔ ایناں ممالک وچ ایناں فصلوں توں حاصل ہون والے فائدیاں داسبب ایناں دی مضبوط سیاسی قوت، ارادے تے ٹھوس سرمایہ کاری اے۔ یورپی یونین دے ستوں ممالک وچ Bt مکئی دے ہیکٹر رقبے وچ اضافہ دیکھن وچ آیا اے۔ جہڑا کہ ۲۱ فیصد اضافے دے بعد ۱۰۷،۰۰۰ ہو گیا اے۔

بائیوٹیک فصلوں دیاں بیان کیتیاں گئیاں شیواں وچ استحکام دے حوالے نال جائزہ لٹا گیا۔

- ۱۔ غذا، خوراک تے ریشے داتحفظ، تے گھٹ قیمت تے غذاواں دی فراہمی وچ ایناں غذاواں دا حصہ
- ۲۔ حیاتیاتی تنوع دی حفاظت وچ ایناں غذاواں دا حصہ
- ۳۔ بھکھ تے غربت دے خاتمہ وچ ایناں غذاواں دا حصہ
- ۴۔ زرعی ماحولیاتی نقصانات دی کمی وچ ایناں فصلوں دا حصہ
- ۵۔ موسمی تبدیلی دی رفتار وچ کمی تے گرین ہاؤس گیسوں دے اخراج دی کمی وچ مدد
- ۶۔ سستے بائیو فیول دی تیاری وچ حصہ
- ۷۔ مستحکم معاشی فائدیاں وچ حصہ، جیس دی لاگت ۱۹۹۶ توں ۲۰۰۷ دے دوران ۴۴ بلین امریکی ڈالر ہو گئی اے۔

مختصر طور بیان کیتے گئے ۱۷ اہداف عالمی استحکام دے حوالے نال ایناں فصلوں دی شراکت نوں ظاہر کردے نیں جہڑے مستقبل لئی اہم سنگ میل دی حیثیت رکھدے نیں۔

۱۹۹۶ توں ۲۰۰۷ دے دوران ایناں فصلوں توں حاصل ہون والے معاشی فائدیاں دا اندازہ ۴۴ بلین امریکی ڈالر اے، جیس وچ ۴۴ فیصد فصلوں توں حاصل ہون والی آمدنی اے جد کہ ۵۶ فی صد پیداواری لاگت وچ کمی دی وجہ توں ہون والی بچت اے (جیس وچ ۳۵۹۰۰۰ ٹن کیڑے مار دوواں دے استعمال وچ گھٹائے توں ہون والی بچت اے۔) ایس دے علاوہ ۱۴۱ بلین ٹن پیداواری لئی ۴۳ بلین ہیکٹر ودھ زمین دی ضرورت پیندی اے، جیس دی بچت دی وجہ توں ایناں فصلوں دی وجہ توں زمین دی بچت وی ہو رہی اے۔ زرعی معیشت رکھن والے تے ترقی پذیر ممالک وچ بائیوٹیک فصلوں ایناں دی معاشی ترقی لئی انجن دی حیثیت رکھدیاں نیں جہڑی کہ قومی معیشت وچ ٹھوس کردار ادا کردیاں نیں۔ ۲۵ ممالک وچ دنیا دی ادھی توں ودھ یعنی تقریباً ۵۵ فیصد آبادی رہائش پذیر اے جیس نے ۲۰۰۸ وچ ۱۲۵ بلین ہیکٹر تے بائیوٹیک فصلوں دی کاشت کیتیاں۔ ایہہ دنیا بھر وچ ایناں فصلوں دی کاشت دے کل رقبے دا ۸۱ فی صد اے ۱۵ بلین دے برابر اے۔ ۲۰۰۷ وچ بائیوٹیک فصلوں دی وجہ توں ۱۴ بلین کاربن ڈائی آکسائیڈ دے اخراج وچ کمی ہوئی جہڑی کہ ۳ بلین کاربن کمی دے برابر اے۔

ایس ویلے بائیوٹیک فصلوں دے حوالے نال وقت تے لاگت دی بچت نوں مدنظر رکھدے ہوئیاں فوری قانون سازی دی ضرورت اے۔ ایس دے نال نال ایناں قوانین نوں ایہو جانا چاہیدا اے کہ ایہہ ترقی پذیر ممالک لئی برداشت دے قابل ہونے۔

مستقبل:

بائیوٹیک فصلوں دی دوجی دہائی ۲۰۰۶ توں ۲۰۱۵ وچ ایناں فصلوں دی کارکردگی بہت زیادہ متاثر کن اے۔ ۲۰۰۵ وچ isaaa دی پیش گوئی سی کہ ۲۰۱۵ تک بائیوٹیک فصلوں دی کاشت کرن والے ملک ہیکٹر رقبے تے کسانوں دی تعداد گنی ہو جاوے گی۔ جہڑی کہ پوری ہوندی نظر آئی اے۔ بطور فصل چاول تے خشک سالی نال مزاحمت بطور خوبی مستقبل دی اہم فصل اے۔ خلاصہ نمبر ۳۹ وچ خشک سالی نال مزاحمت والی بائیوٹیک مکئی تے خصوصی مضامین شامل کیتے گئے نیں، جہڑی کہ ۲۰۱۲ یا ایس توں پہلاں امریکہ وچ تجارتی طور تے پیش کردتی جاوے گی ایس دے نال نال ایس ۲۰۱۷ تک صحرائے افریقہ وچ وی پیش کردتی جاوے گی۔

ایس حوالے نال تفصیلی معلومات : Brief 39 Global Status Of Biotech /GM Crop : 2008 تحریر کلائیو جہڑی وچ پیش کیتی گئی اے۔ مزید معلومات لئی برائے مہربانی www.isaaa.org دیکھو یا پتھے دتے گئے پتے تے رابطہ کرو

info@isaaa.org ای میل ISAAA SEAsia Center at +63-49-536-7216